Euroopan parlamentti
2019-2024

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

2023/2172(DEC)

24.1.2024

LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalta

talousarvion valvontavaliokunnalle

vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan raja- ja merivartioviraston talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022
(2023/2172(DEC))

Valmistelija: Tomáš Zdechovský

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa talousarvion valvontavaliokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. panee tyytyväisenä merkille, että tilintarkastustuomioistuin on ilmoittanut, että Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex tai virasto) varainhoitovuodelta 2022 annetun tilinpäätöksen perustana olevat toimet olivat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja sääntöjenmukaiset;

2. muistuttaa aiemmista vastuuvapautta koskevista päätöslauselmistaan, joissa tunnistettiin perusoikeuskehystä, avoimuutta, tietosuojaa ja hallintokulttuuria koskevia puutteita, jotka johtivat siihen, että parlamentti kieltäytyi myöntämästä vastuuvapautta viraston vuoden 2020 talousarviosta; panee tyytyväisenä merkille yhteistyön vastuuvapausviranomaisen kanssa; panee merkille väliaikaisen ja uuden johdon saavuttaman edistyksen suositusten noudattamisessa Frontexin toiminnan jatkuvuuden, valvonnan ja vastuuvelvollisuuden varmistamiseksi; kehottaa uutta johtoa jatkamaan viraston organisaatiokulttuurin perusteellista uudistamista ja raportoimaan säännöllisesti vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle sen edistymisestä;

3. korostaa, että tarvitaan vahvaa, tehokasta ja hyvin toimivaa Frontexia, joka pystyy avustamaan jäsenvaltioita Euroopan unionin yhteisten ulkorajojen tehokkaassa valvonnassa ja varmistamaan yhdennetyn rajaturvallisuuden kunnioittaen täysimääräisesti perusoikeuksia;

4. panee merkille Frontexin nopean reagoinnin ja jäsenvaltioille antaman tuen Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen seurausten käsittelemiseksi; pitää myönteisenä, että Suomesta Romaniaan ulottuvalle unionin itäiselle rajalle on komennettu noin 500 pysyvien joukkojen jäsentä, mukaan lukien yli 350 jäsentä työskentelemään EU:n ja Ukrainan väliselle rajalle; toteaa keskisen Välimeren olevan edelleen tärkein muuttoreitti EU:hun; katsoo, että on osoitettava riittävät EU:n ja jäsenvaltioiden resurssit ja menettelyt, joilla osallistutaan ihmishenkien pelastamiseen myös etsintä- ja pelastuspalvelua merellä koskevan yleissopimuksen mukaisesti kuitenkin siten, että se ei päädy muuttajien maihinnousuun turvattomissa satamissa;

5. panee merkille, että vuonna 2022 Frontex tuki jäsenvaltioita antamalla käyttöön 617 000 työpäivää vastaavan määrän pysyviä joukkoja, 111 000 käyttöpäivää vastaavan määrän meri-, ilma- ja maaresursseja 20:een operaatioon, joissa on myös 102 uutta operaatioiden toteuttamispaikkaa; panee lisäksi merkille, että Frontexin tukea jäsenvaltioille on lisätty huomattavasti 24 868 laittoman saapujan palauttamiseksi; pitää myönteisenä, että EU:n ja Moldovan välisen rajaturvallisuusyhteistyötä koskevan sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Frontexin henkilöstöä lähetettiin Moldovan tasavaltaan avustustoimiin;

6. toteaa, että Frontex on EU:n suurin virasto ja että sen määrärahoja on lisätty viime vuosina entistä enemmän sen uusien tehtävien mukaisesti; palauttaa mieliin, että vuonna 2023 EU:n rahoitusosuus oli 788 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2022 oli 704 miljoonaa euroa; palauttaa mieliin, että Frontex on vuonna 2019 hyväksytyn uuden

toimeksiantonsa myötä saanut vahvistusta henkilöstöön ja teknisiin välineisiin; toteaa, että Venäjän provosoimaton hyökkäys Ukrainaan on tuonut esiin monimutkaisen geopoliittisen tilanteen, jonka seurauksena Frontexin merkitys jäsenvaltioiden tukemisessa on kasvanut merkittävästi ja ponnisteluja henkilöresurssien ja aineellisten resurssien osalta on jatkettava; korostaa, että tällaiset lisäykset viraston vastuualueisiin ja talousarvioon edellyttävät vastaavia toimenpiteitä, joilla varmistetaan vastuuvelvollisuus ja avoimuus sekä se, että valvotaan, miten virasto noudattaa unionin lainsäädäntöä;

7. panee tyytyväisenä merkille, että Frontex toteutti 99,4 prosenttia vuoden 2022 talousarviostaan, mikä osoittaa, että käyttöön otetut sisäiset tarkastukset ovat tehokkaita ja vaikuttavia ja että talousarviohallintoa on parannettu merkittävästi; pitää myönteisenä, että on toteutettu toimenpiteitä ja saavutettu edistystä eräiden huomautusten käsittelemisessä; panee kuitenkin merkille, että monia tilintarkastustuomioistuimen aiempina vuosina esittämiä huomautuksia ei ole vielä ratkaistu, mukaan lukien huomautukset siirtojen ja peruutusten suuresta määrästä ja peruutuksista sekä maksuprosessin peruutusten viivästyksistä; panee merkille kaksi julkisia hankintoja koskevaa huomautusta, jotka olisi käsiteltävä, jotta vältetään sääntöjenvastaisuudet hankintasopimusten täytäntöönpanossa ja viivästykset Frontexin maksuissa, sekä sen, että ei ole toteutettu lieventäviä toimenpiteitä rekrytointiin liittyvän mahdollisen eturistiriidan käsittelemiseksi; muistuttaa, että puutteet saattavat asettaa Frontexin alttiiksi maineeseen liittyville ja oikeudellisille riskeille;

8. pitää myönteisenä, että kuluneiden kahden vuoden aikana viraston johdossa tehtiin merkittäviä muutoksia, kuten uuden apulaisperusoikeusvastaavan, viraston hallintoneuvoston uuden puheenjohtajan, kahden uuden varapääjohtajan ja uuden pääjohtajan nimittäminen; panee merkille, että kansallisten viranomaisten kanssa on laadittu toimintasuunnitelmia, jotta voidaan oikaista menneisyyden ja nykyhetken erehdykset; suhtautuu lisäksi myönteisesti Frontexin toteuttamiin toimiin muutosprosessin läpikäymiseksi, hallintokulttuurin parantamiseksi ja henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseksi; kehottaa uutta johtoa toteuttamaan uudistukset, jotka ovat tarpeen erityisesti perusoikeuksien kunnioittamisen sekä sisäisten menettelyjen avoimuuden ja tehokkuuden kannalta sekä vastuuvelvollisuuden lisäämiseksi parlamenttia ja neuvostoa kohtaan sovellettavan oikeudellisen kehyksen mukaisesti;

9. pitää myönteisenä perusoikeusviraston vahvistamista, perusoikeusyhteyspisteiden verkoston perustamista kaikkiin sen yksiköihin, jotta voidaan kehittää perusoikeusasiantuntemusta kaikilla toiminta-aloilla, sekä perusoikeuksia koskevaa toimintasuunnitelmaa; toteaa, että toimintasuunnitelmassa esitetyistä 87 toimesta, joilla pyritään perusoikeuksien noudattamisen valtavirtaistamiseen kaikessa toiminnassa, kahdeksan tointa on pantu täytäntöön kokonaan, 56 tointa on täytäntöönpanovaiheessa ja käynnissä (niitä toteutetaan järjestelmällisesti ja jatkuvasti), 17 tointa on pantu täytäntöön osittain ja kaksi on viivästynyt;

10. panee merkille, että perusoikeuksia noudattavaa todellista rajavirastoa koskevien suositusten perusteella Frontexin kaiken toiminnan vastuuvelvollisuuden, sääntöjenmukaisuuden ja laillisuuden parantamiseksi otettiin palvelukseen 22 perusoikeusvalvojaa viraston ulkopuolelta; muistuttaa, että kaikki perusoikeusvalvojat olisi otettava palvelukseen AD-tasolla mahdollisimman pian

asianmukaisia menettelyjä noudattaen; huomauttaa, että viraston päivitetyn toimeksiannon mukaisesti perusoikeusvalvojien lukumäärää olisi edelleen lisättävä; panee tyytyväisenä merkille, että perusoikeusvastaavan toimisto lähetti perusoikeusvalvojia 1 183 päiväksi 50 maahan, mikä on huomattavasti enemmän kuin edellisenä vuonna;

11. muistuttaa, että Frontex ja asiaankuuluvat jäsenvaltioiden viranomaiset ovat vahvojen ja suojeltujen Euroopan ulkorajojen tärkein takaajia samalla kun kunnioitetaan perusoikeuksia ja kansainvälistä suojelua koskevia velvoitteita; panee merkille, että perusoikeusvirasto totesi 1. syyskuuta 2022 antamassaan lausunnossa, että Frontex-asetuksen 46 artiklan soveltamisen edellytykset täyttyvät; panee lisäksi merkille, että 46 artiklan mukainen perusoikeuksia käsittelevä viraston työryhmä antoi joukon suosituksia perusoikeuksista Kreikassa ja että näistä suosituksista neljä oli pantu täysimääräisesti täytäntöön; panee merkille, että viraston työryhmä aikoo seurata edistystä jatkossa ja että suositeltuja toimenpiteitä on edelleen toteutettava; kehottaa panemaan kiireellisesti kaikki suositukset täysimääräisesti täytäntöön ja kehottaa Frontexia jatkossakin tiedottamaan parlamentille saavutetusta edistyksestä;

12. panee merkille Frontexin avoimuus- ja valvontatoimenpiteet, joilla annetaan parlamentille ja neuvostolle yleiskuva sen toiminnasta uuden, seurantataulukoksi kutsutun raportointivälineen avulla; kannustaa hallintoneuvoston puheenjohtajia kutsumaan edelleen parlamentin tarkkailijoita kokouksiinsa ja harkitsemaan kutsujen ulottamista koskemaan kaikkia esityslistan kohtia, myös suljetuin ovin käsiteltäviä kohtia, ja toimittamaan jatkossakin poikkeuksetta kaikki liiteasiakirjat ja tekemään sen tarvittaessa luottamuksellisesti;

13, muistuttaa oikeusasiamiehen asiassa OI/4/2021/MHZ antamista suosituksista, joiden mukaan Frontexin olisi varmistettava ennakoivampi lähestymistapa avoimuuteen, jotta voitaisiin varmistaa sen suurempi vastuuvelvollisuus operaatioistaan, ja oikeusasiamiehen asiassa OI/4/2022/PB antamista suosituksista, jotka koskevat viraston käytäntöjä sen käsitellessä asiakirjoihin tutustumista koskevia pyyntöjä; panee tyytyväisenä merkille, että Frontex laati kattavan toimintasuunnitelman vastatakseen Euroopan oikeusasiamiehen antamiin suosituksiin, joissa arvioitiin Frontexin valitusmekanismin vaikuttavuutta ja avoimuutta, Frontexin perusoikeusvastaavan tehtävää ja riippumattomuutta, perusoikeuksia koskevien velvoitteiden noudattamista ja tilivelvollisuutta, ja että Frontex jatkaa sen täytäntöönpanoa;

14. palauttaa mieliin Euroopan tietosuojavaltuutetun (EDPS) kahdesta hallintoneuvoston päätöksestä tekemän päätöksen, joissa korostetaan useita alueita, kuten henkilötietojen lisääntynyttä käsittelyä ja jakamista, mikä saattaisi johtaa asetuksen 2018/1725 noudattamatta jättämiseen; panee merkille, että virasto laati täytäntöönpanosuunnitelman EDPS:n suositusten käsittelemiseksi; kehottaa virastoa jatkamaan yhteistyötä EDPS:n kanssa kaikkien jäljellä olevien kysymysten käsittelemiseksi;

15. panee merkille toimintasuunnitelman laatimisen hallintoneuvostolle tammikuussa 2023 esitetyssä Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) kertomuksessa esiin tuotujen kysymysten johdosta; kehottaa virastoa käsittelemään täysimääräisesti OLAF:n kertomuksessa esitetyt kysymykset ja jatkamaan raportointia tässä asiassa saavutetusta

edistyksestä; palauttaa mieliin OLAF:n meneillään olevan toisen tutkimuksen viraston hallintokäytännöistä vain yhdeksän kuukautta ensimmäisen tutkimuksensa päättymisen jälkeen; vaatii, että väärinkäytöksiä koskevat väitteet tarkastetaan ja tutkitaan perusteellisesti; kehottaa virastoa varmistamaan täyden ja vilpittömän yhteistyön OLAF:n kanssa tutkimuksen kaikissa vaiheissa ja raportoimaan säännöllisesti parlamentille tutkimuksen edistymisestä ja lopputuloksesta;

16. ilmaisee huolensa jäljellä olevista ratkaisemattomista oikeustapauksista ja kritiikistä, joka koskee viraston osallistumista ihmisoikeusloukkauksiin, erityisesti sen omien sääntöjen vastaisiin pakkokäännytyksiin EU:n ulkorajoilla;

17. panee merkille, että tilintarkastustuomioistuimen tiettyjä seikkoja painottavassa kappaleessa käsiteltiin Schengenin säännöstöön osallistuvien maiden rahoitusosuuksien virheellistä laskentaa; on huolissaan siitä, että EU:n ja Schengenin säännöstöön osallistuvien maiden väliset sopimukset, jotka toimivat oikeusperustana niiden EU:n talousarvioihin maksamien rahoitusosuuksien laskemiselle, ovat epäselviä ja mahdollistavat poikkeavat tulkinnat, minkä vuoksi Schengenin säännöstöön osallistuvat maat maksoivat laskelmien mukaan seitsemän prosenttia alhaisemman rahoitusosuuden; muistuttaa viraston vastauksesta, jonka mukaan tämä on vakiintunut käytäntö laskettaessa hallintoneuvoston ja komission hyväksymiä Schengenin säännöstöön osallistuvien maiden rahoitusosuuksia; kehottaa komissiota tarkastelemaan näitä sopimuksia, koska EU:n ja virastojen talousarvioihin maksettavien rahoitusosuuksien vahvistamiseksi ei ole olemassa yhtä ainoaa automaattista kaavaa;

18. panee myös merkille tilintarkastustuomioistuimen toisen tiettyjä seikkoja painottavan kappaleen, joka liittyi tilinpäätöksen todentamiseen toisena vuotena peräkkäin; panee merkille viraston vastauksen, että tilinpäätöstä ei voitu todentaa, koska komission omistamasta tilinpäätöstietoja tuottavasta tietojärjestelmästä (virkamatkojen hallinnointia koskeva järjestelmä) ei ole riittävästi tietoa;

19. kehottaa Frontexia panemaan täysimääräisesti ja ensisijaisesti täytäntöön kaikki Euroopan tilintarkastus- ja valvontaelimiltä ja erityisesti Euroopan parlamentin Frontexin valvontatyöryhmältä, Euroopan oikeusasiamieheltä, tilintarkastustuomioistuimelta ja Frontexin perusoikeuksia ja operaatioiden oikeudellisia operatiivisia näkökohtia käsittelevältä työryhmältä (FRaLO) annetut täyttämättä olevat suositukset sekä kaikki tarvittavat toimet, joita esitetään OLAF:n asiaa koskevan tutkimuksen jälkeen laatimasta kertomuksesta, ja korjaamaan kaikki siinä esiin tuodut ongelmat; kannustaa virastoa tehostamaan käynnissä olevia toimia ja ryhtymään kaikkiin tarvittaviin toimiin sen varmistamiseksi, että EU:n normeja noudatetaan kaikilta osin erityisesti talousarvio- ja varainhallinnon, perusoikeuksien, organisaatiokulttuurin ja avoimuuden alalla;

TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	23.1.2024
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 42 –: 12 0: 2
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Magdalena Adamowicz, Abir Al-Sahlani, Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Patricia Chagnon, Lena Düpont, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Nicolaus Fest, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Evin Incir, Sophia in ‘t Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Lukas Mandl, Erik Marquardt, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Diana Riba i Giner, Isabel Santos, Birgit Sippel, Vincenzo Sofo, Tineke Strik, Jana Toom, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Cyrus Engerer, José Gusmão, Beata Kempa, Leopoldo López Gil, Janina Ochojska, Anne-Sophie Pelletier, Bergur Løkke Rasmussen, Maria Walsh, Tomáš Zdechovský
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (209 art. 7 kohta)	Andrus Ansip, Hildegard Bentele, Maria da Graça Carvalho, Marisa Matias, Caroline Nagtegaal

LIITE: YHTEISÖT TAI HENKILÖT, JOILTA VALMISTELIJA ON SAANUT TIETOJA

Valmistelija on saanut tietoja seuraavilta yhteisöiltä tai henkilöiltä valmistellessaan lausuntoa:

Yhteisö ja/tai henkilö
European Border and Coast Guard Agency (“FRONTEX”)

Valmistelija on yksin vastuussa edellä olevan luettelon laatimisesta.

LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

42	+
PPE	Magdalena Adamowicz, Hildegard Bentele, Maria da Graça Carvalho, Lena Düpont, Andrzej Halicki, Jeroen Lenaers, Leopoldo López Gil, Janina Ochojska, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Maria Walsh, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský
Renew	Abir Al-Sahlani, Andrus Ansip, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Sophia in 't Veld, Moritz Körner, Caroline Nagtegaal, Maite Pagazaurtundúa, Bergur Løkke Rasmussen, Róża Thun und Hohenstein, Jana Toom
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Theresa Bielowski, Cyrus Engerer, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Isabel Santos, Birgit Sippel, Elena Yoncheva
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Alice Kuhnke, Erik Marquardt, Diana Riba i Giner, Tineke Strik

12	-
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Patryk Jaki, Assita Kanko, Beata Kempa, Vincenzo Sofo
ID	Patricia Chagnon, Nicolaus Fest
NI	Milan Uhrík
The Left	Cornelia Ernst, José Gusmão, Marisa Matias, Anne-Sophie Pelletier

2	0
ID	Tom Vandendriessche
Verts/ALE	Damien Carême

Symbolien selitys:
+ : puolesta
- : vastaan
0 : tyhjää